

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

XVIII. De materia, forma & Ministro Sacramenti Matrimonii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](#)

C A P U T XVIII.

De materia, forma, & Ministro Sacramenti
Matrimonii.

I. Auct*us* quidam neoterici, Melchior Canus lib. 8. de locis Theologicis, cap. 5. Estius in 4. dist. 26. §. 10. & 11. scripsere hujus Sacramenti Ministruum esse Sacerdotem, ejusque verba esse formam: contrahentium autem verba aliave signa contensu esse materiam; & quando deest Sacerdos, nihil geri inter ambas partes præter civilem contractus. Contraria opinio est, omnium aliorum Theologorum & Canonistarum communis, ipsos contrahentes esse ministros, Sacerdotem autem post Concilii Tridentini decretum non assister ut Sacramenti hujus ministrum essentiale, sed ut testem ad hoc necessarium, ut conventio Partium habeatur pro legitimo contractu & sufficiente ad rationem Sacramenti. Sed ante Tridentinum Decretum non fuisse necessariam Parochi præsentiam ad rationem Sacramenti, quod in solo Partium baptizatarum consensu de præsenti mutuo signis sufficientibus de multa corporum traditione expresso subsistebat: Sacerdotem vero non interfuisse nisi tanquam ministrum accidentarum & ceremonialem, & hujus Sacramenti testem. Idque est quod verbis Tertulliani significatur dicens lib. 2. ad uxorem, in fine, matrimonia Fidelium conciliari ab Ecclesia. Ambrosius quoque epist. 70. meminit Fidelium matrimoniorum per Sacerdotem benedictionis, & per eundem in Ecclesia impositionis velaminis super Sponsum & Sponsam, Concilium Carthaginense IV. can. 13. præcipit conjugatos benedici a Sacerdote, eisque propter hujus benedictionis venerationem præcipit in sequentis noctis continentiam. Quod autem Evaristus Papa, 30. quæst. 5. can. *Alter*, vult censerri pro stupris matrimonia in quibus neque dos, neque cognati, neque Sacerdotis benedictio intervenire, hoc unum intendit, clandestina matrimonia, si nullæ probatione eorum veritas declaretur, ita esse suspecta, ut eorum nullitas presumenda sit, donec nuptialis utrimque consensus probationibus omni exceptione majoribus elucescat.

II. Aperte vero fallitur Bannes, qui i. p. quæst. 1. art. 8. dub. ult. in respons. ad 3. affirmat Magistrum, & D. Thomam, & Scotum dubitasse de hac questione; ipsis enim aperte suam explicant sententiam. Magister quidem in 4. dist. 28. §. *Premissa autem*, sic ait; *In hujus autem Sacramenti celebratione, sicut in aliis, quadam sunt pertinentia ad substantiam Sacramenti,*

ut consensus de presenti, qui solus sufficiat ad contrahendum matrimonium: quae-dam verò pertinent ad decorum & solemnitatem Sacramenti, ut parentum traditio, Sacerdotis benedictio, D. Thomas mentem quoque suam clarissime pro-ficit in 4. dist. 26. art. 1. ad 1. his verbis: *Ad primum dicendum, quod verba quibus consensus matrimonii exprimitur, sunt forma hujus Sacramenti; non autem benedictio Sacerdotis, qua est quoddam sacramentale.* Atque hoc idem repetit dist. 28. art. 3. in corpore: atque inde concludit, matrimonium clan-destinum esse verum Sacramentum. Similiter Scotus in 4. dist. 26. quæst. unica, §. Sed hic est dubium, perspicue ait hujus formam Sacramenti esse verba quibus contrahentes consenitum suum exprimunt, eosdemque sic ex-primentes esse ministros Sacramenti.

III. Matrimonium habet quidem pro materia remota, seu circa quam versatur, contrahentium corpora; sicut Peccitia pro sua remota mate-ria habet peccata penitentis. At vero Matrimonii materia proxima & in-trinseca est ipse mutuus consensus signis externis expressus, quatenus haber rationem traditionis: qui idem consensus mutuo significatus, quatenus ha-bet rationem acceptationis est ejusdem Sacramenti forma. Omnis etenim promissio & traditio donec acceptetur est ex se inefficax & indeterminata, ut rata sit vel irrita: per acceptationem autem determinatur ad esse ratum, & efficaciam fortitur ad inducendam obligationem: formæ autem proprium est determinare materiam, eique vim agendi impetrari. Illa igitur traditio est proxima istius Sacramenti materia, acceptatio vero formæ rationem for-titur.

I V. Magna quæstio est, utrum ad validitatem matrimonii requiratur mutuus consensus ad copulam; utrumque enim gravia urgent argumenta. Nam pro affirmativa favere ejus assertoribus videtur, quod ad valorem matrimonii necessariò requiritur consensus in id quod est de matrimonii essentia, cum omnino consistat matrimonium in consensu Partium. Ex quo etiam sequitur, requiri pariter consensum circa ea quæ matrimonii essentiam necessariò consequuntur. Quisquis enim rem aliquam absolute vult, idem quoque saltem virtualiter ac implicitè vult ea omnia quæ ejus rei essentiam necessariò consequantur. Atqui matrimonio essentialis est, ut supra vidimus, corporum mutua traditio & acceptatio, quo sit ut neuter seorsim sui corporis potestatem habeat, teste ipso Apostolo 1. Co-rinth. 7. *Mulier, inquit, sui corporis potestatem non habet, sed vir.* Similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier. Sed illa utrumque translatio potestatis ac dominii in proprium corpus refertur essentialiter ad copulam: Ergo non potest subsistere matrimonium sine intentione ad copulam, & obligationis susceptione ad illam, quoties pars altera debite requiret. Præterea sacri Canones definiunt, non pertinere ad con-jugium eos easve inter quos non intervenit sexuum commissio, can. Non dubium, can. Cùm societas, 27. quæst. 2. Et ibid. can. Sic quippe, can.

ex D. Gregorio Papa desumptus est, disertè negat B. Joseph propter sexum continentiam ad nuptias B. Virginis pervenisse, sed solum ad sponsalia ejusdem.

V. Ex parte autem negativa maximè atque invictè urget verum quod intercessit inter Beatissimam Virginem, & Sanctum Joseph connubium; cum tamen sacratissima Virgo nunquam de proposito remiserit servandæ virginitatis. Quia de resapienter Augustinus lib. I. de nuptiis & concup. cap. 11. sic attestatur: *Conjux vocatur ex prima fide desponsationis, quam concubitu non cognoverat Joseph, nec fuerat cognitus, nec petierat: nec mendax mansera conjugis appellatio, ubi nec fuerat, nec futura erat illa carnis commissio.* Propter quod fidele conjugium parentes Christi vocari ambo meruerunt, non solum illa mater, verum etiam ille pater ejus, sicut conjunx matris ejus; utrumque meme, non carne. Idque habetur 25. quæst. 2. can. *Conjunx vocatur.* Idem sanctus Augustinus iteratò hoc docet lib. de consensu Evangel. cap. 1. ubi observans quod Evangelista dicat Joseph verum Mariæ, sic scribit: *Neque enim fas erat ut ob hoc eum à coniugio Maria separandum putaret, quod Virgo peperit Christum.* Hoc enī exemplo magnifice insinuat̄ fidelibus conjugatis, etiam servatae pari consensu continentia, posse permanere vocarique conjugium, non permixio corporis sexu, sed custodito mentis affectu: præsentim quia potuit eis nasci filius sine ullo complexu carnali, qui propter s̄los filios gignendos advibendus est.

V I. Eadem pars negativa probatur, quia si talis conditio seu obligatio invicem continendi esset contra matrimonii substantiam, nullum & irritum esset matrimonium quod contrahitur per unam Partem, cum hac intentione & obligatione nunquam matrimonium consummandi. Et tamen oppositum fancit in cap. *Commissum*, de sponsalib. Cū enim aliquis sponsalia de futuro firmata juramento contraxisset, deinde votum emisisset Religionem ingrediendi, mandat Pontifex ut ille promissum matrimonium contrahat, nec tamen consummet, sed mox Religionem ingrediatur. Præterea cap. *Verum*, de converso conjug. definit posse conjugatum per verba de præsenti Religionem alterā invitā Parte ingredi, dummodo matrimonium non sit consummatum; & alteri Parti licere ad alīud matrimonium transire, quia prius matrimonium per religiosam consortis professionem quasi per mortem solutum fit. Atque ut non pauca fileam sanctorum conjugum exempla, qui virginitatem in matrimonio illibatam servaverunt, Elzearii & Delphinae, Eduardi Anglorum Regis & Edithæ, Henrici Imperatoris & Cunegundis, celebratur Græcorum historiis conjugium Marciani Imperatoris & Pulcheriæ initum post datam utrumque fidem mutuæ continentiaz.

V II. Ad superius argumentum de mutua corporum traditione, quæ est de matrimonii essentia, ab eoque inseparabilis: respondendum, dominum illud mutuum quod alter in alterum nanciscitur per corporum traditionem, perdurare ad vitam utriusque conjugis, substantente nihilominus obliga-

obligatione ad promissam continentiam servandam. Est enim axioma Juris Canonici, possa usum ab ipso dominio separari, cap. *Exitit qui seminat,* §. *Nec quidquam,* vers. *Nec per hoc,* de verbis signific. in 6. & extravag. *Ad Conditorem,* in princip. codem tit. Quin etiam in Jure Civili plerumque contingit, ut dominus ac proprietarius rei careat ejusdem usu, ad quem solum jus haber usuarius aut usufructarius. Tales ergo conjugati retinent dominium in mutua corpora, sed tamen ligatum & impeditum quoad usum, quo sit ut habita inter eos copula sacrilegii criminis macularetur ob voti transgressionem; non tamen crimen stupri aut fornicationis, quia non esset accessus ad non suam. Ad Canones paulo antea in oppositum citatos facilis est responsio, Authores scilicet horum Canonum ut distinguant inter sexuum communionem destinatis, strictius ibi usurpat nomen matrimonii ad aut nuptiarum, & latius extendunt sponsaliorum notionem ac significatum; cum tamen sponsalia proprie sumpta sint promissio de futuris nuptiis, & conventione sanctæ Mariæ cum sancto Joseph fuerit de presenti, & non de futuro. Opposita vero aliorum Canonum & Patrum testimonia, quibus affirmant verum fuisse inter ambos matrimonium, loquuntur juxta propriam ejus vocis significationem.

CAPUT XIX.

De Matrimonio per procuratores contracto.

I. **M**INIME dubitatur valuisse matrimonium per procuratorem contractum ante Tridentinum Decretum scilicet 24. cap. 1. de reform. matrim. quo haec requiritur conditio tanquam essentialis, ut contrahentes suum consensum coram Parocho & testibus exprimant. In veteri Testamento matrimonium Isaaci cum Rebecca contractum fuit per Eliezer internuntium, cap. *Honoratur*, 32. quæst. 2. & cap. *Ex parte* 14. de convers. conjug. & cap. *Venient*, qui cler. vel vovent, & cap. ultimo de procur. in 6. & l. *Sufficit*, & l. ult. D. de sponsal. & l. *Mulierem*, D. de ritu nupt. omnes enim contractus qui consenserunt, possunt inter absentes ac per procuratores contrahi, l. 1. §. *Eft auem*, D. de contrah. emption. Sed hoc jus nullatenus abrogatum est per Tridentinum Decretum, ut communiter sentiunt Doctores, & præsens quoque Ecclesiæ praxis docet: neque Tridentinum exigit ut contrahentes per seipso suum consensum coram Parocho exprimant, sed simpliciter ac generatim, ut exprimant coram Parocho & testibus; id vero præstant